

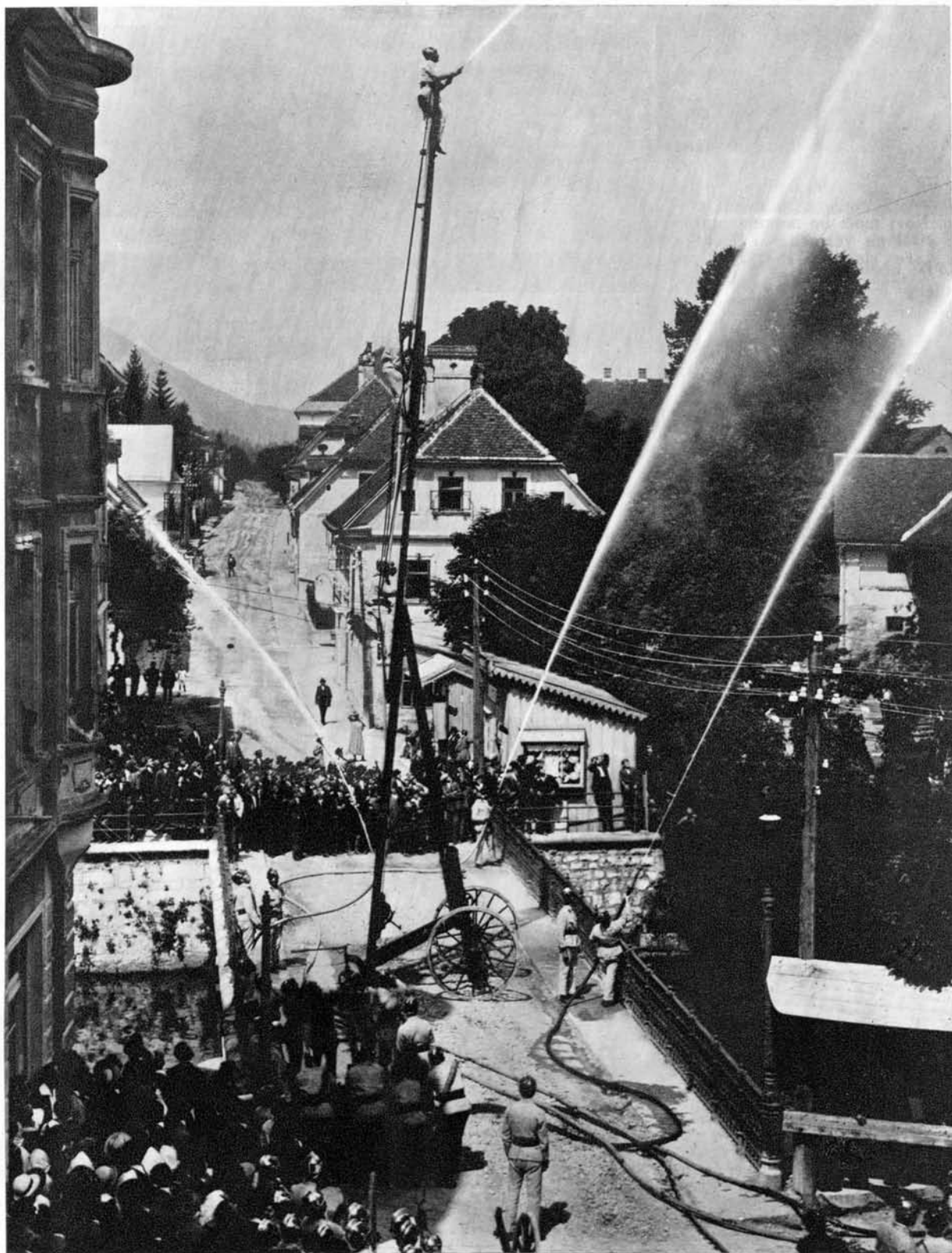
ILUSTRIRANI SLOVENEČ

. T E D E N S K A . P R I L O G A . S L O V E N C A .

Ceto VI

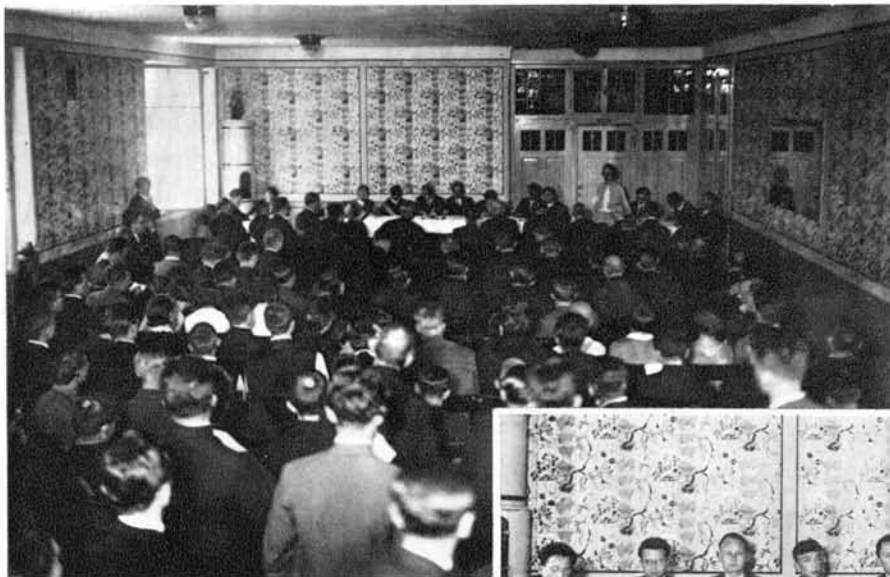
3. avgusta 1930

Štev. 31

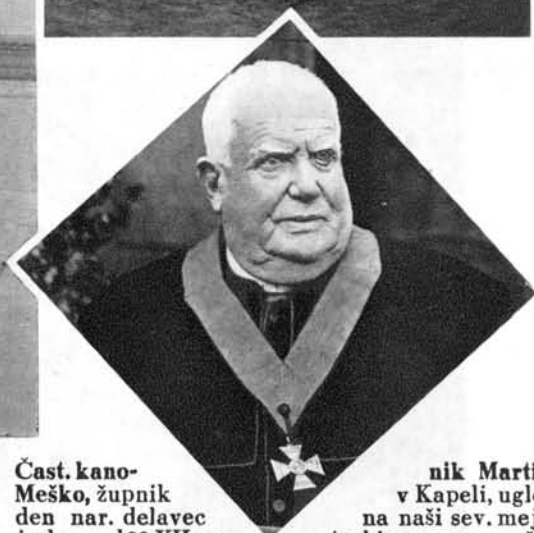
Nedeljske vaje naših podeželskih gasilcev

Gasilstvo je v Sloveniji staro že nad pol stoletja in razširjeno že skoraj v poslednjo slovensko župnijo. Po vojni so si začela nabavljati že celo kmetiška gasilna društva motorne brizgalne, s katerimi v nedeljah popoldne pridno vadijo.

II. kongres slovanske katol. akademske mladine, ki se je vršil od 23.—27. p. m. v Ljubljani. Udeležili so se ga razen Slovencev tudi jako številni zastopniki Hrvatov, Čehov, Slovakov, Poljakov, Ukrajincev in Rusov, a počastili so kongres s svojo navzočnostjo tudi mnogi cerkveni in svetni dostojanstveniki z nadškofom dr. Jegličem in ministrom Korošcem na čelu. Kongres je obravnaval vprašanje cerkvenega edinstva ter narodne in kulturne vzajemnosti Slovanov, obenem je bilo sklenjeno ustanoviti stalni organ slov. kat. akad. zajednice. Slika na levi nam kaže pogled na zborovalce, na sliki spodaj pa vidimo predsedstvo kongresa s predsednikom dr. Steletom v sredini.

Spodaj: Most kralja Aleksandra, ki bo vezal Belgrad z Zemunom, so začeli graditi 19. p. m. Novi most bo monumentalno delo in bo visel na verigah. — Spodnja slika nam kaže slovesno zabijanje prvega pilota.

Čast. kano-
Meško, župnik
den nar. delavec
jedaroval 22. VII. svo-

nik Martin
v Kapeli, ugle-
na naši sev. meji,
jo biserno sv. mašo.

Žalna svečanost za žrtvami »Karadjordja« v Belgradu. Dne 18. p. m. se je vršila v tamošnji kat. cerkvi žalna služba božja, nato pa pred cerkvijo spominsko zborovanje, ki so se ga udeležili zastopniki oblasti in organizacij. Govoril je glavni tajnik Jadranske Straže, St. Banjić. Na levi: Izredno lep slavalok, ki so ga postavili fantje in dekleta (glej jih na sliki) pri Sv. Martinu pri Vurbergu škofu v pozdrav ob priliki birmovanja. Slavalok je sestavljen in okrašen po zamisli fantov in deklet samih.

K vseslovanskemu gasilskemu kongresu

ki se vrši od 1. do 4. avgusta t. l.
v Ljubljani in ki je zbral k mo-
gočni manifestaciji tisoče sloven-
skih in drugih slovanskih gasilcev.

Spodaj:

Spomenik Fr. Barleta, ki ga je po-
stavilo slovensko gasilstvo na grob
svojega nepozabnega staroste in ki
je bil včeraj odkrit. Spomenik je
delo kamnoseškega podjetja Fr. Ku-
naver v Ljubljani.

Adolf L. Seidl,
starosta Svaza češkoslov. do-
brov. hasičstva in starosta
zveze vseslovanskega gasil-
stva s sedežem v Pragi.

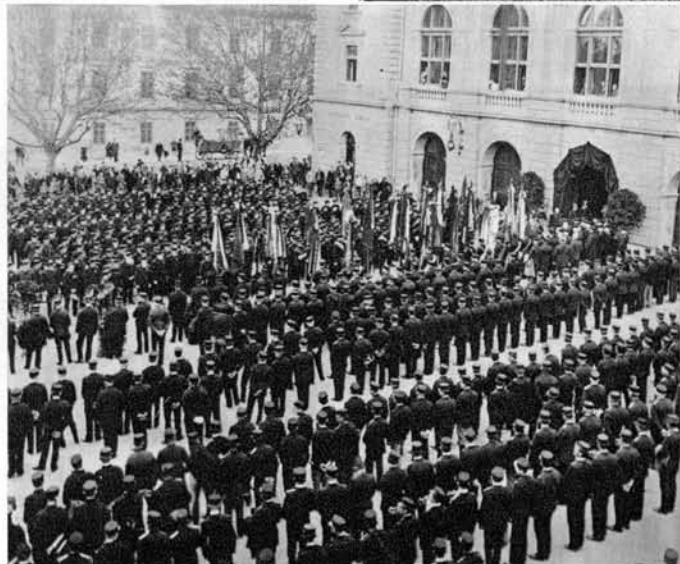
Fran Barle,
najzaslužnejši organizator slo-
venskega gasilstva ter prvi
starosta Jugoslovanske gasil-
ske zveze.

Marjan pl. Heržić,
predsednik Hrvatsko-slavon-
ske vatrogasne zajednice in
podpredsednik mednarodne
gasilske federacije.

Josip Turk,
sedanji starosta Jugoslovanske
gasilske zveze.

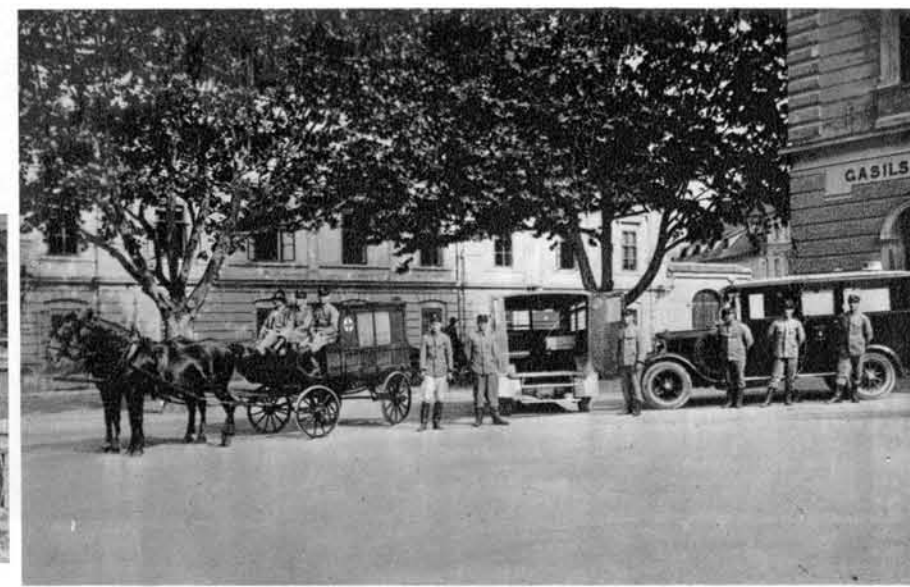
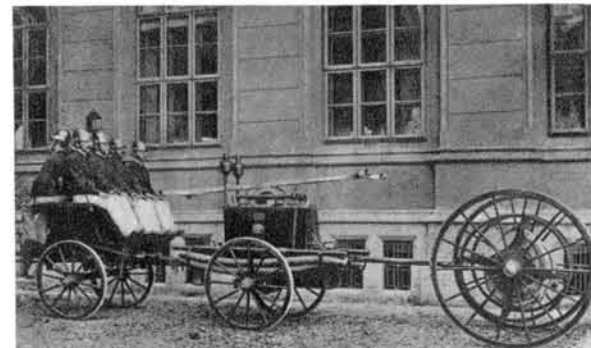
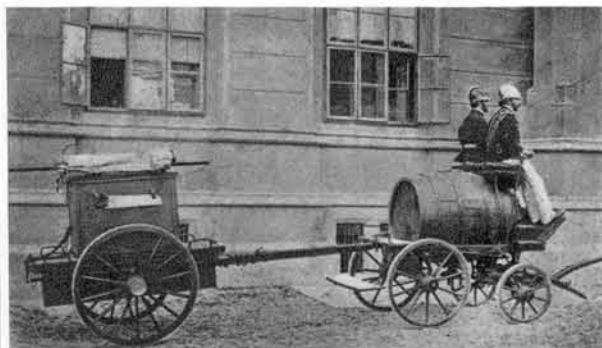
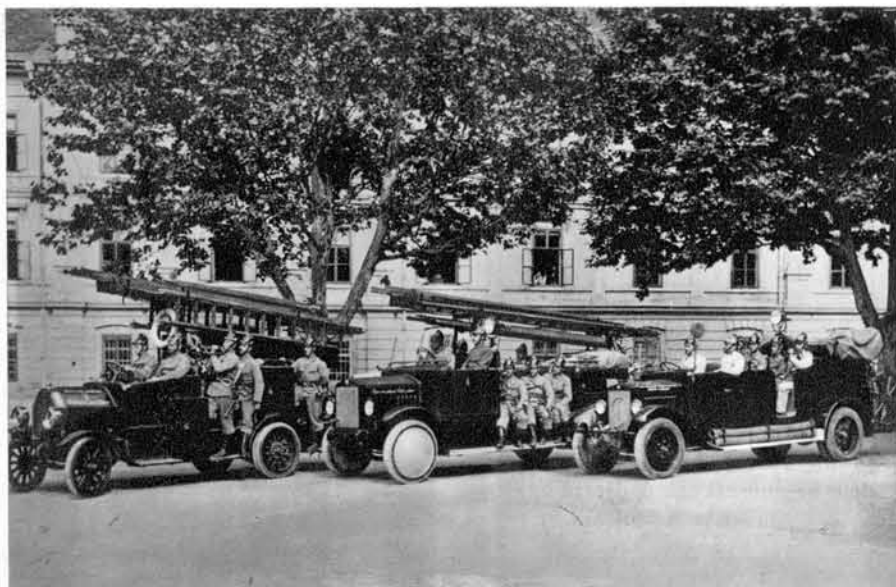
Množice slovenskih gasilcev, zbrane ob krsti svojega očeta,
Fr. Barleta, dne 25. maja 1928.

Ljubljansko prostovoljno gasilno društvo,
ki slavi te dni 60 letnico svojega obstoja.

K VSESLOVANSKEMU GASILSKEMU KONGRESU

Veličastna manifestacija slovenskega gasilstva

Odhod vseh treh ljubljanskih gasilskih avtomobilov s poklicnimi in prostovoljnimi gasilci na kraj požara.

Na desni: Vaja gasilskega naraščaja v Dovjem. Naraščaj so začela uvajati že mnoga slov. gasilna društva. Spodaj: Gasilno društvo v Pišecah, ki je slavilo lani 20 letnico svojega obstoja.

Prve gasilske priprave ljubljanskih gasilcev pred 60 leti. Voz za dovažanje vode z berglovko. Prva ročna snemalna brizgalna.

Ogenj je od nekdaj delal meščanu in kmetu velikopreglavice. Nele imetje posameznikovo, celih vasi in celih mest je uničil, zahteval je tudi nebroj človeških žrtv. Zagledal pa je človek že od pamtveka delal na to, da se omeji požari. Ker pa posamezniku ni bilo močeno bogati storiti v zmanjšanje in preprečenje požarov, jelo se je misliti na skupno od pomoč, na organizacijo gasilcev. Činski zastopi, predvsem pa državne oblasti so že v srednjem veku jelo izdajati naredb, kdo in kako naj deluje pri stalem ognju.

Avstrijci so bili med prvimi, ki so začeli z urejanjem gašenja in reševanja. Cesar Rudolf I. je izdal leta 1278. prvi gasilni red, najbrže vsled velikanskega požara na lnuju l. 1276. ki je uničil skoro celo mesto. Ta gasilni red je bil veljaven do leta 1534., tega leta pa je izšel nov silni red specijelno za mesto Dunaj in v tem je že govorenje o ročnih brizgalnah. Leta 1546. je izšel naslednji silni red, zatem oni iz l. 1678., potem l. 1688., najobširnejši gasilni red pa je izšel za cesarice Marije Terezije leta 1781.

Z ustanavljanjem gasilnih društev se je pričelo l. 1831. Tobačna tovarna v Schwazu na Tirolskem je bila v Avstriji prva, ki je ustanovila požarno brambo, in sicer varniško požarno brambo. Do leta 1851. ni sledil nihče zgledu Tirolcev, tega leta pa se je v Reichstadtu na Češkem unovila prva prostovoljna požarna bramba, tako zvana prostovoljna požarno-meščanska bramba. Naslednjo požarno lombo so ustanovili v Gradcu in sicer leta 1853. Do leta 1860. je bilo v Avstriji le pet požarnih bramb, leta 1870. pa 381. Od tega leta dalje pa so rastla gasilna društva, kakor gobe po dežju in bivša Kranjska je imela leta 1910. že 11 društev s 5997 člani.

Ljubljana je od nekdaj konkurirala z drugimi me glade napredka, zlasti na gasilnem polju. Največ pa so jo k temu dovedli veliki požari, ki so uničili cele dele mesta in napravljali ogromno škodo meščanom. Pripomogla je k temu tudi francoska doba. Do leta 1809. torej do francoske dobe, je mestna občina skrbela za gasilske posle, žrtvovala je v to svrhu letno 575 gl. Kranjski stanovci so k tej vsi prispevali po 250 gl. letno, mestna občina je iz svoje blagajne plačevala po 250 gl., ostalo pa se je pokrilo iz prispevkov, katere so plačevali na novo sprejeti meščani. Francoska vlada je pritisnila na mestno občino, da bolje skrbja požarno varstvo in res je morala l. 1812., 1813. in 1814. izdati za požarne namene po 1200 gl., kar je bila za takne čase velika vsota.

Dne 15. julija 1814. je zaukazal generalni guverner posebnim razpisom, da se v Ljubljani kraju in razmeram primerno uredi požarna policija in gasilni posel v obč. o tem razpisu je morala posebna komisija »od kosa do kosa«, kakor pravi razpis, pregledati vse mestno gasilno orodje. Oblast sta zastopala c. kr. policijsko-stavbno ravateljstvo in mestni župan ljubljanski, kot strokovnjaki pa so pristavali zvonar Samassa, en tesar in en kovač. V tem razpisu je nadalje naročeno mestni občini, da nemudoma poroči generalnemu guvernerju, koliko je dimnikarjev, koliko dimnikarskih pomočnikov in koliko vajencev v mestu, ako je razdeljen dimnikarski posel, kako se ometa in je li dovolj dimnikarjev v mestu. Obenem, pravi dalje razpis, je poročati, koliko je v mestu zidarjev in tesarjev, koliko pomočnikov in vajencev. Mestni magistrat je vsestransko ozvedoval in poročal o vsem guvernerju.

Ljubljana je imela v tej dobi šest požarnih orodij in sicer je bilo orodišče pri sv. Jakobu, na Mestnem trgu, na Poljanskem predmestju, na sv. Petra predmestju, na lipčinskem trgu in orodišče v Krakovskem predmestju.

Okoli leta 1861. se je jelo organizirati gasilstvo tudi Ljubljana pri organizaciji ni zaostala. Magistratni svetnik Ivan Gutman se je zavzel za gasilstvo in mestni gasilstvo je uredil, kolikor se je pač dalo. Gasilno orodje se je od leta 1861. shranjevalo v štirih orodiščih, v Šolske drevoredu, v Gradišču, na Žabjaku in v Krakovem. Orodja se je nabavilo za silo in h koncu leta 1861. je bilo v vseh štirih orodiščih 7 brizgalen, 500 golid, 13 voz za vodo, 16 lestev, 21 sekir, 14 svetiljk, 4 korci, 9 čebrov, 15 bakelj in.

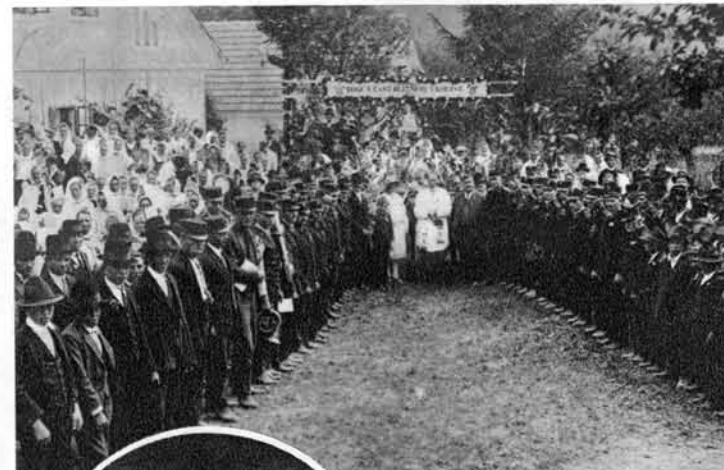
Leta 1863. je župan ljubljanski Miha Ambrož sam prevzel vodstvo gašenja, za svoja namestnika pa je določil magistratna uradnika Jorasa in Hofbauerja, ki sta vsako soboto ob 6 popoldan menjala svoj posel. Župan Ambrož je določil za gašenje 8 slug in 9 mestnih delavcev in obenem naročil desetim obrtnikom, da pošiljajo svoje pomočnike k ognju. Navzlic temu, da so župani Ambrož, dr. Costa in dr. Suppan storili kolikor so mogli, da bi se uredilo gašenje, so se pri vsakem ognju pokazali nedostaki. Sluge, delavci pomočniki in uradniki so prihajali prepozno k ognju, orodje se je pri vsakem ognju polomilo in poizgubilo, skratka vsakem ognju je šlo od ust do ust: sreča, da ni bilo vetra.

Oblasti so vedno bolj in bolj uvidevale, da je gašenje treba poveriti discipliniranim organizacijam in mestni magistrat se je obrnil na tolovadno društvo »Južni Sokol« in pa na nemški »Turnverein« z vprašanjem, ali bi ne prevzelo eno ali drugo teh društev gasilni posel v Ljubljani. Nemški »Turnverein« je v dolgovestni vlogi razložil magistratu, da gašenje ne prevzame. Južni Sokol pa je z vloz dne 1. X. 1863. katero so podpisali dr. Zupanc, Fran Ravnihar, Pavel Drašler in Bernard Jentel, naznanil mestnemu magistratu, da Južni Sokol prevzame gasilni posel, ker ima 100 članov, če se mu prepusti naprava gasilnega reda. Obljubil je, da bo časno izvrševal svoj posel in da.

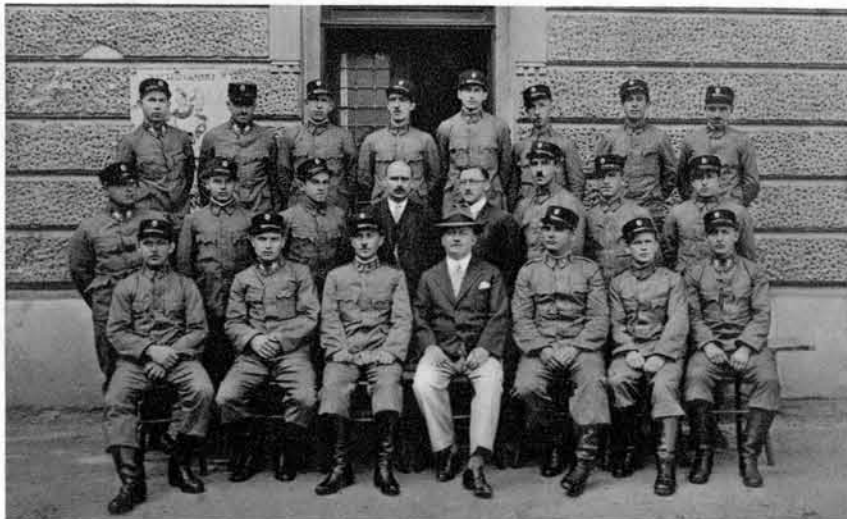
(Nadaljevanje na strani 246.)

Furlan Janez, poveljnik ljubljanskega poklicnega gasilstva, edine slične institucije v Sloveniji.

Dr. Mihael Opeka ljublj. stolni kanonik in kurat slov. gasilcev, ki praznuje letos 25 letnico svojega gas. delovanja.

Gasilski dom v Latkovi vasi (obč. St. Pavel pri Preboldu), slični gasilski domovi se dvigujejo po večini slovenskih občin.

Na levi: Moštvo ljubljanskih poklicnih gasilcev z magistratnim nadsvetnikom Jančigajem, šefom mest. gospodarskega urada v sredini.

Novo brizgalno peljejo (Naklo pri Kranju). Pripeljava nove brizgalne se vrši po Slovenskem vedno jako slovesno; konji in voz so okrašeni, vozniki pa v narodnih nošah.

Na desni: Ljubljanski gasilci pri vaji; s svojim modernim gas. orodjem lahko oddajajo vodo istočasno iz 12 cevi.

Voz in avtomobila reševalne postaje ljubljanskih poklicnih gasilcev.

Na levi: Slavnosti blagoslovitve nove motorne brizgalne za Štatenberško dolino (obč. Trebelno). Blagoslovitve novih brizgalen se vrše v Sloveniji vedno slovesno.

Spodaj: Godba gasilskega društva na Dobrovi pri Ljubljani. Sličnih gasilskih godb je v Sloveniji nad 20, mnogo društev ima pa tudi lastne gledališke odre.

Zanimivosti iz modernega gasilstva

(Nadaljevanje s strani 244. in 245.)

brata Jeltnikar in Mandič takoj izvežbata 30 do 40 Sokolov v gasilstvu.

Dr. Costa, poznejši župan, je izdelal gasilni red in § 23 in 24 se glasita: Prostovoljna požarna bramba ljubljanskega telovadnega društva »Južni Sokol« se je izjavila, da hoče podpirati in popolniti mestno gasilstvo. Požarna bramba sestoji:

a) iz članov omenjenega društva, ki so k brambi prostovoljno pristopili,

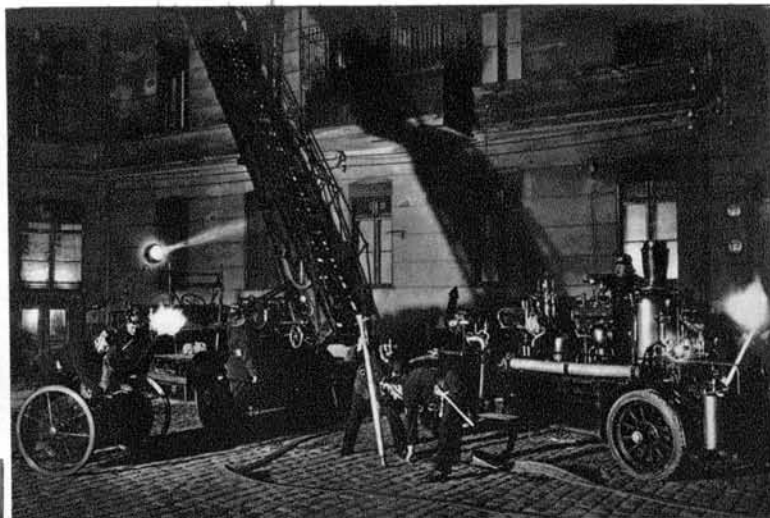
b) iz pomožnega osebja (hlapcev, pomočnikov itd.), katero brambi prideli društvo ali mestni magistrat v pomoč.

Požarna bramba je podrejena mestnemu požarnemu ravnateljstvu, brambi pa poveljuje načelnik ali namestnik, katere voli požarna bramba na eno leto.

Člani prevzemajo dolžnost in načelniku obljubijo na roko, da hočejo izvrševati prevzeti posel, da hočejo priti k vsakemu požaru v mestu in da hočejo biti poslušni načelnikovemu poveljevanju.

Prva požarna bramba ljubljanska se je po tem takem ustanovila že leta 1863. v Južnem Sokolu, toda razviti se ni mogla, kakor je želela sama in kakor je želela ljubljansko prebivalstvo, ki je simpatiziralo z Južnim Sokolom.

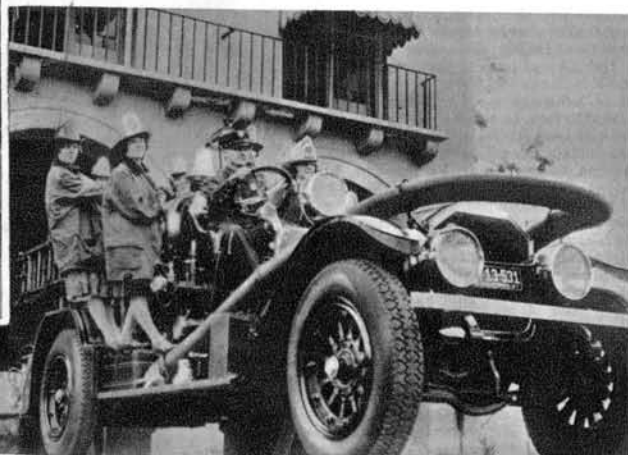
Vodstvo cele organizacije je bilo poverjeno Franu Doberletu, ki je naslednje leto bil tudi izvoljen načelnikom društva. Takoj ko je organiziral ljubljansko društvo se je vrgel tudi na deželo in v 30 letih njegovega delovanja na gasilskem polju se je slovensko gasilstvo razvilo v močno armado. Po smrti Doberleta je prevzel vse posle slovenskega gasilstva nepozabni starosta Fran Barle, ravnatelj mestnega vojaškega urada. V letu 1920. je pokojni Barle skupno s sedanjim starostom Jos. Turkom in neumornim tajnikom Jankom Hojanom združil vsa slovenska gasilna društva v Jugoslovansko gasilsko zvezo, ki ima svoj sedež v Ljubljani. Zveza šteje danes 675 društev s preko 22.000 člani.

Gasilci s svojim modernim orodjem ob priliki nočnega požara v Berlinu.

Na levi: Kompletno adjustiran gasilec kolesarske patrolne za gašenje gozdnih požarov v Nemčiji.

Spodaj: Ženske gasilke odhajajo k požaru (prizor iz neke ženske gasilske šole v Ameriki).

Londonsko žensko gasilsko »moštvo« pri vaji.

Zgoraj: Washingtonski gasilci (Amerika) pri gašenju večjega požara v bližini Capitola.

Na desni: Vaje na gasilskih motornih lestvah.

Na levi:

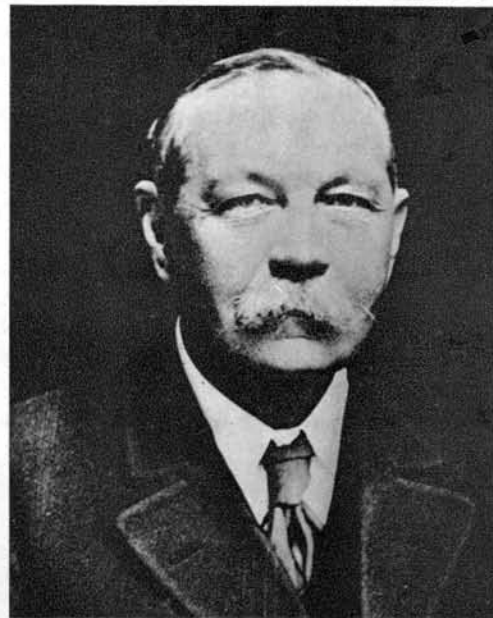
Alarm na postaji poklicnih gasilcev.

Spodaj: Protikomunistično gibanje na Finskem je zavzelo prav resen obseg. Ker je postajal nastop tenke plasti tamošnjih komunistov vedno bolj izzivalen, je spontano nastopila Lappova stranka, potegnila za seboj vse kmetiško ljudstvo in priredila v glavnem mestu Helsingforsu veliko protikomunistično demonstracijo. Strmoglavila je tudi dosedanjo vlado. Spodnja slika nam kaže novega ministr. predsednika Svinhufvuda, enega najpopularnejših finskih politikov.

Pogled na ogromno zborovanje finskih kmetov dne 6. p. m. v Helsingforsu pred tamošnjim parlamentom in katerega se je udeležila tudi vsa vlada z državnim predsednikom na čelu. Na zborovanju je kmetiški voditelj Kosola razvil program in zahteve kmetov, katerim je obljubila vlada v polni meri ugoditi.

Sir Artur Conan Doyle, svetovnoznani angleški pisatelj detektivskih romanov, ki je pred kratkim umrl, star 71 let.

S proslave francoskega narodnega praznika ob priliki obletnice zavzetje Bastille dne 14. julija. Predsednik republike, Doumergue (X), prisostvuje v družbi brata japonskega cesarja, princa Takamatsuja in tuniškega beja svečani vojaški paradi, pri kateri so nastopili nekateri oddelki v historičnih uniformah.

Spodaj: Proslava izpraznitve Porenja se je vršila povsod z velikanskimi svečanostmi. Spodnja slika nam kaže Hindenburga v spremstvu zun. ministra Curtiusa (X) in bavarskega min. predsednika Helda v osvobojenem Speyerju.

Hudi poulični boji v Egiptu.

Egiptovski kralj Fuad je zaprl parlament in odslovil dosedanjo nacionalistično vlado Nahas paše, ker je stremela za omejitvijo kraljevih pravic in popolno osvoboditvijo dežele izpod angleškega vpliva. To je vzbudilo v vsem Egiptu silno ogorčenje in povzročilo krvave poulične boje med pristaši večinske stranke Wafd in oblastmi. Posledic za enkrat še ni mogoče uganiti, vsekakor je pa kraljeva pozicija jako ogrožena.

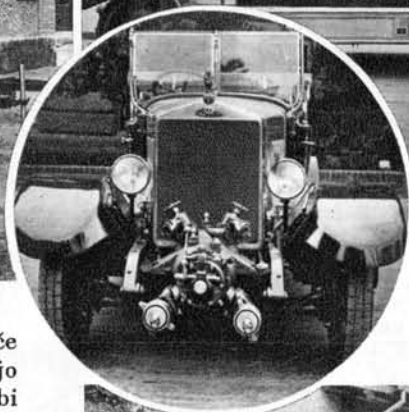
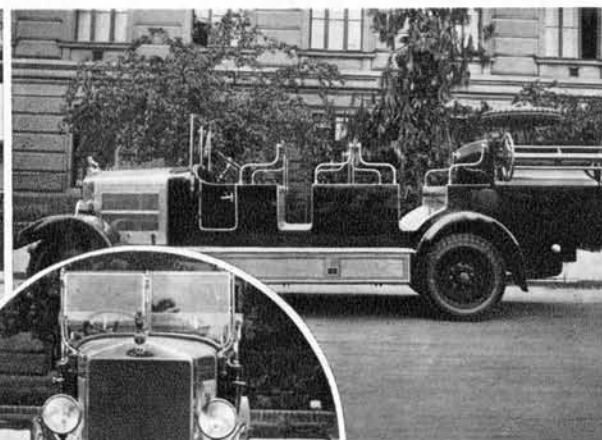
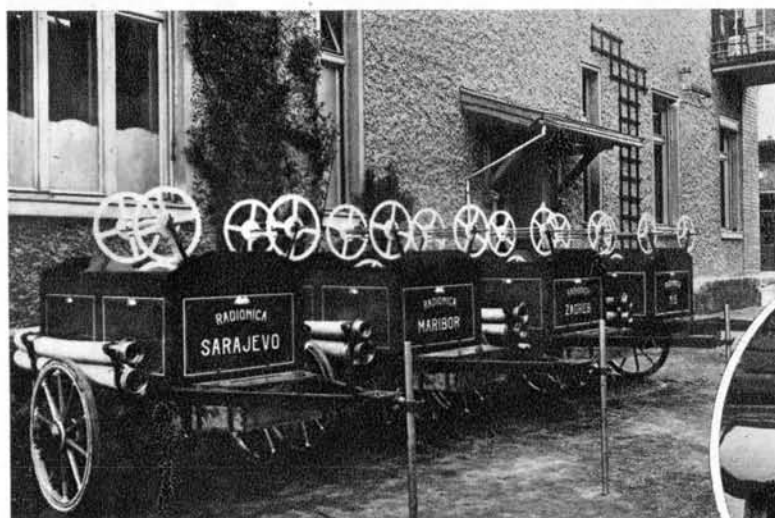

Lep skupinski
skok ob priliki
zadnjih veslaških
tekem na Bledu.

S plavalnih in skakalnih tekem za prvenstvo Slovenije, ki so se vršile dne 26. in 27. t. m. v kopališču ljubljanske »Ilirije«. Zgornji dve sliki nam kažeta skakače in plavalke »Ilirije«, ki so brez konkurence v državi. Najbolj so se odlikovali: Kordelič (1), Strnad (2), Crček (3) in trener Deutz ter Lampretova (5), Jenkova (6) in Volfartova (7). Slika na skrajni desnici zgoraj nam kaže lep skok Kordeliča z 10 m visokega stolpa.

Na desni: Trije člani naše jugoslovanske nogometne reprezentance (od leve na desno: Marjanović, Ivković in Tirnanić), ki se je udeležila tekem za svetovno prvenstvo v Montevideu (Južna Amerika) in ki si je priborila tako nepričakovano časten uspeh.

Motorne brizgalne,
ki jih izdelujejo Strojne
tovarne in livarne
v Ljubljani.

Strojne tovarne in livarne d. d. v Ljubljani so edino domače podjetje, ki ima v svojem delovnem programu tudi fabrikacijo ognjegasnih brizgalen in ne obstoji niti eno gasilno društvo, ki bi mu ne bile znane »Samassove brizgalke«. — V l. 1928. je pričelo to podjetje s fabrikacijo vseh vrst brizgalen in radi starega in dobrega slovesa, ki ga je uživalo, je bilo tovarni na podlagi dolgoletnih dobrih preizkušenj mogoče v kratkem času izgotoviti našim gasilskim društvom prvovrstne motorke. Konstrukcija in cena motork uspešno konkurira inozemskim fabrikatom, ki jim niso samo enake, temveč jih celo prekašajo, kar se je pokazalo pri vzporednih preizkusih. Celo Jugoslov. gas. zveza je priznala prvovrstnost teh brizgalen. Veliko število prodanih motork jasno priča o njih kvaliteti. Dejstvo, da izdeluje motorke domače podjetje, je neizmerne vrednosti, ker so gasilna društva v slučaju poznejšega popravila neodvisna od inozemstva. — Tudi na razstavnem prostoru gasilskega kongresa reprezentira podjetje odlično domačo industrijo. — Gasilna društva se morajo zahvaliti podjetju, ker so se cene motork znižale takoj, ko je zvedelo inozemstvo za domačo fabrikacijo, za 30 odstotkov.

